

Silkeborg Lærerforenings Budgetinformation 2023

Indledning

Som led i budgetdebatten udsender Silkeborg Lærerforening igen i år en Budgetinformation i forbindelse med behandlingen af Silkeborg Kommunes budget 2023.

Som normalt tager Silkeborg Lærerforening udgangspunkt i materialet med budgetforudsætningerne og planlægningstallene for bevilling 41, som de blev behandlet og besluttet på Dagtilbuds-, Skole- og Familieudvalgets (DSFU) møde i juni måned.

Men i år er processen forrykket grundet opbremsning af kommunens økonomi i den resterende del af 2022. Disse besparelser skal findes først, hvorfor planlægningstallene for 2023 først er tilgået midt i august måned. Dette forrykker høringsfasen, der komprimeres, således at de enkelte fagudvalg ikke som normalt har mulighed for at dykke ned i høringsmaterialet inden det samlede byråds arbejde med budget 2023.

Silkeborg Lærerforeningen vil gerne takke skoleafdelingen for et godt og konstruktivt samarbejde med at tilvejebringe talmateriale samt at stå til rådighed for yderligere spørgsmål.

Folkeskolens økonomi i Silkeborg Kommune så lysere ud

Kommunalt som nationalt har der været en forståelse af, at folkeskolen har skullet prioriteres. Kommunalt er der tilført mere end 60 mio. kr. over fire år for at leve op til målet om at bringe tildelingen pr. elev nærmere landsgennemsnittet. Ligeledes er Silkeborg en vækstkommune, hvor faldende børnetal over en periode nu ændres i positiv retning. Nationalt har man vedtaget, at der skal ansættes flere lærere i folkeskolen. Dette, kædet sammen med et klasseloft på 26 elever fra august 2023, har øget resurserne i skolen:

Tabel 1	2023	2024	2025	2026
Flere lærere i folkeskolen	4.032.000	4.032.000	4.032.000	4.032.000
Sænkelse af klasseloft	1.491.000	2.291.000	3.122.000	2.416.000
I alt	5.523.000	6.323.000	7.154.000	6.448.000

Tendensen er tydelig. Skolernes muligheder for at skabe bedre rammer for eleverne er til stede.

Den samlede økonomi får et løft og vil medvirke til:

- Flere uddannede lærere sammen i klasseværelset
- Generelt løft af skolernes økonomiske råderum
- Støtte til børn med særlige behov og faglige udfordringer
- Lavere undervisningstimal for lærerne
- Efter-/videreuddannelse
- Decentral prioritering af ressourcerne

Derfor er det *rigtig ærgerligt*, at der både i indeværende regnskabsår og i budget 2023 skal spares i Silkeborg Kommune.

De positive tendenser beskrevet ovenfor vil i stort omfang udeblive.

Besparelser er et tilbageskridt.

Budgetforslaget for 2023 – det første i den nye byrådsperiode - går imod denne positive tendens. Det er beklageligt for eleverne i kommunens skoler, for de ansatte i kommunens skoler og for tilflytterne til kommunen. Vi står i en periode med rekrutteringsvanskeligheder, og vi kigger ind i en fremtid med stigende elevtal - en udvikling, byrådets bosætningsstrategi, "Silkeborg Kalder", selv understøtter. Flere elever, udfordringer med at rekruttere og besparelser er en uheldig cocktail, der kan give store udfordringer i de kommende år. Besparelserne kan vise sig dyre.

Dagtilbuds-, Skole- og Familieudvalget er blevet forelagt råderumsforslag for samlet 42,8 mio. kr. Blandt disse forslag har udvalget sendt forslag for 11,6 mio. kr. videre til budgetprocessen.

Tabel 2	
Øge forældrebetaling SFO & Klub med 5% (2,6% til råderum)	-4.087
Fælles elevråd	-50
Ungebyrådet	-134
Pulje til dækning af langtidssygdom på skole og SFO	-4.000
Fælles midler til kompetenceudvikling, hele budgettet	-1.909
Pulje til sygeundervisning i hjemmet (robotter o.l.)	-260
Ikke disponeret pulje til løft af den decentrale specialpædagogiske indsats	-1.200
I alt	-11.640

Silkeborg Lærerforening er bekymret for, at besparelserne i 2023 kommer oven i opbremsningen *med* besparelser i 2022. Ingen kender effekten af de sparetiltag, lederne må tvinge igennem i de kommende måneder af 2022 på de enkelte skoler.

Skolerne har stramme budgetter

I det følgende kommenterer vi på de specifikke spareforslag, ligesom vi kommenterer på den generelle tildeling til kommunens skoler sammenlignet regionalt og nationalt.

Det er kerneområder, DSFU bringer i spil. Kompetenceløft, pres på langtidssyge lærere og pædagoger, specialpædagogisk indsats, elever, der er syge i hjemmet og elevernes indflydelsesfora og møde med demokratiet. Det sidste er i kroner og øre det mindste, men symbolikken i at lukke nogen ned, der rammes af besparelser, er tankevækkende. Det er spændende, hvad de selv udtaler.

”Fælles midler til kompetenceudvikling, hele budgettet” Kompetenceløft, kompetenceudvikling og opkvalificering er grundstenen for at beholde de lærere, som gerne vil folkeskolen. Derfor gør det mulighederne for at beholde dygtige og engagerede lærere mindre, når man ved, at der i Silkeborg Kommune ikke er muligheder for at opkvalificere sig selv til fordel for skolen. Alle undersøgelser peger på, at hvis man har linjefag i det fag, man underviser i, skabes der mere trivsel og læring blandt eleverne. I udspillet er det nu op til skolerne at dække vikarudgifterne selv, og det er der ikke råd til i indeværende budgetter. Silkeborg Kommune skal fastholde sig selv som en attraktiv arbejdsplads. Kommunerne konkurrerer allerede med hinanden om arbejdskraft. Vi kigger ind i, at færre uddanner sig til lærere. I Silkeborg Lærereforenings optik skal kommunen strække sig langt for at fastholde og rekruttere nuværende og kommende lærere.

”Pulje til dækning af langtidssygdom på skole og SFO”

Samme bekymring har vi som lærerforening for vores langtidssygemeldte kolleger. Når den enkelte skole ikke kompenseres for udgifterne, frygter vi, at der lægges et pres på de sygemeldte for at få dem tilbage i arbejde, før de er klar. Det har vi allerede erfaringer med. Starter langtidssygemeldte for tidligt og med for mange opgaver, kan det medføre negative konsekvenser for den berørte. Silkeborg Kommune har kun interesse i at være en attraktiv arbejdsplads, der kan fastholde sit personale. At fjerne den centrale pulje, fjerner ikke sygdom, besparelsen skubbes blot videre til skolerne. Besparelsen svarer derfor til at spare decentralt, f.eks. på tildelingsmodellen. Puljen er en forsikring for skoler, der kan rammes særligt skævt i et skoleår, til stor gene for denne ene skoles elever.

”Ikke disponeret pulje til løft af den decentrale specialpædagogiske indsats”

En central pulje til pludseligt opståede situationer med specialpædagogisk bistand er klogt. Vi kender behovene på skolen for den specialpædagogiske indsats. Vi ser glidningen fra almenområdet til inklusionscentre. Alt, hvad der kan støtte den specialpædagogiske indsats, skal holdes i spil. Det betyder, at det område, som er allermest presset, bliver endnu mere presset, da man ikke i tide kan gribe ind og løse elevens udfordringer, hvorfor problemet bliver endnu større. Denne pulje kunne hjælpe elever og lærere med at løse problemet, inden det bliver uløseligt.

Silkeborg Lærerforening er bekymret

I faktortallene i budgetforudsætningerne konstateres det, at der på skolerne er behov for ekstra resurser. 15 skoler kan i perioden fra januar til juli 2023 ikke leve op til folkeskolelovens krav om at dække skolens samlede opgaver og har derfor behov for tilførsel af ressourcer for at leve op til det kommunalt besluttede niveau på 8% frie timer. Det besluttede niveau muliggør, at skolerne har timer til vikartimer, vikardækning ved uddannelse, skolebibliotekstimer, holddelingstimer og supplerende og forebyggende specialundervisning. Midlerne kommer via en omfordeling af skolernes samlede tildeling.

I budgetforudsætningerne er der præsenteret besparelser for samlet 42,8 mio. kr. Af disse har fagudvalget videresendt forslag for 11,6 mio. kr., som indgår i den videre budgetproces. Silkeborg Lærerforening er klar over, at tallene i budgettet og budgetforudsætningerne kan ændre sig gennem politisk behandling af budgettet i løbet af efteråret. Men der er ikke rum til besparelser. Tildelingsmodellen er i sin praksis og effekten af samlede tildeling giver allerede snævre rammer på den enkelte skole.

Men der er fortsat økonomiske udfordringer på den enkelte skole. Tildelingen sker på baggrund af faktortal og de reelle elevtal.

Faktortal og tildeling

Mere end halvdelen af kommunens skoler er udfordret på tildelingsmodellen. For at kunne leve op til kravet med 8 % frie timer, skal 15 skoler i foråret og 10 skoler i efteråret have tilført ekstra ressourcer, der findes via en omfordeling mellem alle skoler.

Folkeskoleområdet står med en udfordring, når 15 ud af 24 folkeskoler skal have en ekstra tildeling. I indeværende skoleår er det 12 skoler, der er tildelt resurser til de frie timer.

Tabel 3	Omfordeling i 2021	
Budget 2021	Omfordelt beløb mellem skolerne	Antal skoler tildelt ekstra frie timer
7/12 2023	7.533.000	15
5/12 2023	4.378.000	10
I alt	11.911.000	

Fakta:

Frie timer dækker over:

- timer til vikardækning
- holddeling
- to-lærertimer
- supplerende undervisning
- forebyggende specialundervisning

Tabel 4					
Antal elever og antal klasser					
	2018	2019	2020	2021	2022
Antal klasser	476	503	492	452	438
Klassekvotient	21,6	19,9	19,9	21,5	21,8
Samlet elevtal	10.281	10.009	9.813	9.718	9.548

Klassekvotienten er for opadgående. Der er allerede effektiviseret på skolerne.

Som det fremgår af tabellen, opleves der faldende elevtal. Elevtallet er faldet med 733 elever fra 2018 til 2022. Klassekvotienten er i dag 21,8. Dette dækker over store lokale forskelle. Vi ved, at der er skoler med få elever i klasserne. Det betyder, at der på andre skoler er lærere, der står alene med meget store klasser. De lokale forskelle mellem skolernes elevtal og antal klasser udfordrer skolernes økonomi. Skoler med uhensigtsmæssige elevtal er i bekneb med selvstændigt at kunne oppebære tilstrækkeligt antal frie timer.

Konsekvenserne af tildelingsmodellen.

Faktortallene er uændret fra 2022 til 2023, og serviceniveauet fremstår af den grund uændret. Men konsekvenser af uforudsete udgifter til fx specialundervisning eller langtidssygemeldinger vil hurtigt kunne presse den økonomiske tildeling.

Et generelt løft af folkeskolen er stadig nødvendigt!

Udgifter til folkeskolen pr. elev (Kilde: Økonomi- og boligministeriets kommunale nøgletal 22. august 2022 <https://www.noegletal.dk>)

Tabel 5		
Udg. til folkeskolen (netto) pr. elev		
Kommune	2021	2022
Samsø Kommune	110.304	113.049
Lemvig Kommune	92.783	88.258
Struer Kommune	92.142	87.717
Ringkøbing-Skjern	80.444	82.886
Hedensted Kommune	78.385	81.984
Randers Kommune	78.166	80.422
Herning Kommune	75.838	79.280
Aarhus Kommune	74.507	75.906
Norddjurs Kommune	79.858	75.648
Favrskov Kommune	73.643	74.194
Ikast-Brande Kommune	74.797	73.985
Odder Kommune	70.043	73.960
Silkeborg Kommune	70.776	73.629
Viborg Kommune	75.312	72.565
Syddjurs Kommune	67.731	71.187
Horsens Kommune	67.150	68.348
Holstebro Kommune	70.216	67.789
Skive Kommune	68.006	66.715
Skanderborg Kommune	64.395	62.578
Gennemsnit regionalt	73.736	74.455
Gennemsnit nationalt	75.961	77.071

Tabel 6	
Beløb Silkeborg Kommune skal tilføre for at komme på samme niveau	
Kommune	Mio. kr.
Samsø Kommune	376,4
Lemvig Kommune	139,7
Struer Kommune	134,5
Ringkøbing-Skjern	88,4
Hedensted Kommune	79,8
Randers Kommune	64,9
Herning Kommune	54,0
Aarhus Kommune	21,7
Norddjurs Kommune	19,3
Favrskov Kommune	5,4
Ikast-Brande Kommune	3,4
Odder Kommune	3,2
Silkeborg Kommune	0,0
Viborg Kommune	-10,2
Syddjurs Kommune	-23,3
Horsens Kommune	-50,4
Holstebro Kommune	-55,8
Skive Kommune	-66,0
Skanderborg Kommune	-105,5
Gennemsnit regionalt	7,9
Gennemsnit nationalt	32,9

Tabel 7	
Udvikling 2018 – 2022 i udgifter pr. elev korrigeret for pris- og lønstigninger	
Kommune	Udvikling i kr.
Herning	8.267
Randers	7.436
Ringkøbing-Skjern	5.754
Silkeborg	5.369
Struer	4.940
Hedensted	4.849
Favrskov	4.484
Lemvig	4.289
Holstebro	3.290
Odder	1.123
Norddjurs	189
Skive	-42
Viborg	-136
Aarhus	-190
Ikast-Brande	-523
Horsens	-1.714
Skanderborg	-3361,00
Syddjurs	-7888,00
Samsø	-14385,00
Regionalt	1.145
Nationalt	2.428

Kommentarer til tabellerne

Tabel 5:

Der mangler fortsat 3.442 kr. pr elev for at nå gennemsnittet på landsplan.

Dette var målet for det tidligere byråd.

Tallene for 2021 er regnskabstal og for 2022 budgettal.

Silkeborg Kommune ligger syvendenederst i regionen i tildeling pr elev. I konstitueringsaftalen efter kommunalvalget i 2017 fremgik det, at tildelingen pr. elev skal op på landsgennemsnittet. I budgettet for 2023 konstaterer Silkeborg Lærerforening, at der fortsat er et gab mellem det kommunale niveau 73.629 kr. pr elev til det nationale niveau 77.071 kr. **En forskel der udgør 3.442 kr.**

Tabel 6:

Der burde tilføres yderligere 33 mio.

Tabellen viser, hvor mange penge, der samlet skal tilføres for at komme op på niveau med nabokommuner og det nationale niveau. Byrådet skal finde 33 mio. kr. yderligere for at komme på det nationale niveau. Det var derfor også glædeligt, at der ved konstitueringen af byrådet i 2023, blev aftalt at tilføre 25 mio. kr. til folkeskolen, da ambitionen stadig er at nå målet.

Tabel 7:

Det tidligere byråds prioritering af folkeskolen virker.

Nettobeløb pr. elev, der er tilført normalundervisningen set i forhold til 2018, når der er korrigeret for pris- og lønfremskrivninger. Byrådets prioritering af folkeskolen i konstitueringsaftalen virker. Der bliver tilført flere midler pr. elev. Vi konstaterer, at der i perioden fra 2018-2022 er tilført 5.369 kr. mere pr elev, når der korrigeres for pris- og lønstigninger. I samme periode er der regionalt og nationalt sket en stigning på 1.747 kr. regionalt og på 2.428 kr. nationalt pr. elev. Silkeborg Kommune er således inde i en positiv udvikling, der dog udspringer fra et lavt udgangspunkt i 2018.

Konklusion

Nye store besparelser på skoleområdet vil presse udviklingen tilbage i retning af 2017. Silkeborg Kommunes folkeskoler havde ikke set ud, som de gør i dag, hvis ikke pengene over den sidste periode var blevet tilført. Uden store besparelser vil effekten af sidste byrådsperiodes økonomiske indsprøjtning kunne gavne alle elever, når flere i elever med væksten fylder klasseværelserne. At lave store besparelser på folkeskolen nu, vil derfor svare til at sælge aktierne med kurstab inden den store gevinst kunne realiseres.

Silkeborg Lærerforening den 22. august 2022